

**Міністерство освіти і науки України
Соціологічна асоціація України
Рівненська обласна рада**

**Рівненська обласна державна адміністрація
Рівненський державний гуманітарний університет
Національний університет водного господарства та природокористування
Хмельницький національний університет
КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»**

**Брестський державний університет імені О. С. Пушкіна (Республіка Білорусь)
Брестський державний технічний університет (Республіка Білорусь)
Жешувський університет (Республіка Польща)
Гірничо-металургійна академія імені С. Сташиця в Кракові (Республіка Польща)**

**Рівненське територіальне відділення Соціологічної асоціації України
Громадська організація «Всеукраїнська екологічна ліга»
Рівненський відділ Українського географічного товариства
Громадська організація «Сталий розвиток – майбутнє»
Громадська організація «Регіональний центр екологічної освіти та інформації»**

СТАЛИЙ РОЗВИТОК СУСПІЛЬСТВА: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

**Збірник матеріалів
I Міжнародної науково-практичної конференції**

(електронне видання)

Рівне - 11 червня 2021 року

Рівне -2021

**Ministry of Education and Science of Ukraine
Sociological Association of Ukraine**

**Rivne Regional Council
Rivne Regional State Administration**

**Rivne State University of Humanities
National University of Water and Environmental Engineering
Khmelnyskyi National University
PHEE «Vinnytsia Academy of Continuing Education»**

**Brest State A. S. Pushkin University (Republic of Belarus)
Brest State Technical University (Republic of Belarus)
University of Rzeszów (Republic of Poland)
AGH University of Science and Technology in Krakow (Republic of Poland)**

**Rivne territorial branch of Sociological Association of Ukraine
Non-Governmental Organization «All-Ukrainian Ecological League»
Rivne Department of Ukrainian Geographical Society
Non-Governmental Organization «Rivne Agency for Sustainable Development»
Non-Governmental Organization «Sustainable Development – the Future»
Non-Governmental Organization
«Regional Center for Ecological Education and Information»**

**SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF SOCIETY:
CONCEPTUAL AND PRACTICAL ASPECTS**

Abstracts of I International scientific-practical conference

(electronic edition)

June 11, 2021

Rivne -2021

УДК 330.34: 316.4(082)

*Надруковано за ухвалою вченої ради
Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 06 від 30 червня 2021 р.).*

Редакційна колегія:

Постоловський Р.М., професор, ректор РДГУ, голова редакційної колегії;
Дейнега О. В., д.е.н., професор,
Сокурянська Л. Г., д.соціол.н., професор;
Лико Д. В., д.с.-г.н., професор;
Кириленко О. М., д.соціол.н., професор;
Юськів Б.М. д. політ. н., професор
Троян С. С., д.і.н., професор;
Портухай О. І., к.с.-г.н., професор.

Сталий розвиток суспільства: концептуальні та практичні аспекти:
збірник матеріалів I Міжнародної науково-практичної конференції. Рівненський державний гуманітарний університет спільно з Рівненською обласною радою. 11 червня 2021 року (електронне видання). Рівне, 2021. 386 с.

Збірник містить тези виступів учасників I Міжнародної науково-практичної конференції «Сталий розвиток суспільства: концептуальні та практичні аспекти», в яких представлено аналіз теоретичних, концептуальних та практичних засад реалізації політики ООН зі сталого розвитку, а також основ міжнародного співробітництва щодо реалізації стратегій сталого розвитку, особливостей реалізації цілей сталого розвитку ООН в українському суспільстві, форм співпраці органів державної влади, науки, освіти, бізнесу, інститутів громадянського суспільства та ЗМІ у сфері реалізації цілей сталого розвитку та використання наукових підходів у процесах імплементації цілей сталого розвитку для вирішення соціальних, економічних, екологічних, демографічних проблем регіонів та територіальних громад України. Матеріали подано в авторській редакції.

Для науковців, аспірантів, студентів та всіх, хто цікавиться науками про суспільство та збереження природного середовища.

УДК 330.34: 316.4(082)

©Рівненський державний гуманітарний університет

©Кафедра кафедри екології, географії та туризму, 2021

©Автори тез доповідей, 2021

З М І С Т

РОЗДІЛ 1	
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ООН НА МІЖНАРОДНОМУ, НА ЦІОНАЛЬНОМУ ТА ЛОКАЛЬНОМУ РІВНЯХ	
Воронцов С. Б., Бурбела Т. М. <i>ПРО СУЧАСНИЙ СТАН ТА ФОРМУВАННЯ ПІДХОДІВ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ</i>	9
Мелков Ю. А. <i>УСТОЙЧИВОЕ РАЗВИТИЕ ОБЩЕСТВА: МЕЖДУ ЛОЗУНГАМИ И ПРАКТИКОЙ</i>	15
Ємельянова Ю. П. <i>ПОНЯТТЯ «СТАЛИЙ РОЗВИТОК» І «КОЕВОЛЮЦІЯ» ЯК СКЛАДОВІ НАУКОМІСТКОГО ДИСКУРСУ ЩОДО ПЕРСПЕКТИВ ЛЮДСТВА.</i>	20
Книш І. В. <i>СТАЛИЙ РОЗВИТОК : ГАБІТУАЛЬНІ МЕТАМОРФОЗИ</i>	25
Ярошенк В. М. <i>СТАЛИЙ РОЗВИТОК ЧЕРЕЗ СТАНОВЛЕННЯ ІНСТИТУТУ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ГРОМАДЯНСЬКОСТІ</i>	30
Ковбатиюк М. В., Шевчук В. О. <i>«ЗЕЛЕНА ЕКОНОМІКА» ЯК ЗАСІБ ДОСЯГНЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД</i>	36
Андрейко І. С. <i>РЕАЛІЗАЦІЯ ЦІЛЕЙ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ КРИЗИ ПІД ЧАС COVID-19 В УКРАЇНІ</i>	41
Сяська О. В. <i>ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ</i>	45
Бова А. А. <i>СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНЕ СТАНОВИЩЕ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ У 2020 РОЦІ</i>	50
Князєва О. В. <i>ДОВІРА ЯК ІНДИКАТОР ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ</i>	56
Кузьмук О. М. <i>ДОВІРА ЯК ІНСТРУМЕНТ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ГРОМАДИ</i>	59
Пришляк С. П. <i>ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЯК ПОКАЗНИК ЕФЕКТИВНОСТІ ВЗАЄМОДІЇ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ДЕРЖАВИ В СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ</i>	65
Кумачова А.С. <i>ТРЕНДИ СУЧАСНОГО РИНКУ ПРАЦІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА СТАЛИЙ РОЗВИТОК СУСПІЛЬСТВА</i>	70
Мельников О. В., Назарук М. М., Ратушняк Ю. В. <i>УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ГОСПОДАРЮВАННЯ</i>	74
Повна С. В. <i>СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРА ТА ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ</i>	81

Бородіна О. А. <i>АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ: РЕГІОНАЛЬНИЙ ДОСВІД</i>	87
Лесняк В. Ю. <i>ФУНКЦІОНУВАННЯ РАД СУСПІЛЬНОЇ КОРИСТІ ЯК ПЛАТФОРМ ПОБУДОВИ ПАРТНЕРСТВА ЗАРАДИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ НА ТЕРИТОРІАЛЬНОМУ РІВНІ В СУЧАСНІЙ ПОЛЬЩІ</i>	93
Павлов К. В. <i>ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ БЕЛОРУССКОЙ ЭКОНОМИКИ В УСЛОВИЯХ НОВЫХ ПАТОЛОГИЧЕСКИХ ВЫЗОВОВ И ПРОЦЕССОВ ЦИФРОВИЗАЦИИ</i>	98
Швец Н. В. <i>СМАРТСПЕЦІАЛІЗАЦІЯ ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: АНАЛІЗ ПОЛЬСЬКОГО ДОСВІДУ</i>	101
Погребняк Л. О. <i>ДОСВІД КРАЇН ЄВРОПИ З УПРАВЛІННЯ ОЗЕЛЕНЕННЯМ МІСТ</i>	106
Данієлян Л. В. <i>НАДАННЯ ХАРАКТЕРИСТИКИ ГОЛОВНИМ СОЦІОЛОГІЧНИМ ПРОБЛЕМАМ ЗАЙНЯТОСТІ МОЛОДІ В УКРАЇНІ ЗАДЛЯ ПІДТРИМАННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА</i>	112
Падалка Г.М. <i>СОЦІОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ПРОВЕДЕННЯ МІСЦЕВИХ РЕФЕРЕНДУМІВ ЯК МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ</i>	117
Сидорович А. А. <i>РОЛЬ МИГРАЦИИ В ДИНАМИКЕ ДЕМОГРАФИЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА РЕГИОНОВ БЕЛАРУСИ ЗА МЕЖПЕРЕПИСНЫЕ ПЕРИОДЫ 1989–2019 ГГ.</i>	123
Хорольський В. П., Квітка Т. В. <i>МАТЕМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ТА ЦИФРОВИЙ МОНІТОРИНГ ТЕРИТОРІЙ З ТЕХНОГЕННИМ ТИСКОМ ДЛЯ ЇХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ</i>	130
Пелех О. Б. <i>НОВІ ПІДХОДИ ДО ТЕОРІЙ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ</i>	138
Шкляр В. В., Сирих Ю. В. <i>ІНВЕСТУВАННЯ ЯК СПОСІБ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ НА СВІТОВИХ РИНКАХ</i>	143
Дребот О. І., Олійник Г. Б. <i>ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ РЕАЛІЗАЦІЇ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДО 2030 РОКУ</i>	149
Атяшева А. Ю. <i>ПОДАТКОВА ЗВІТНОСТЬ ЯК ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ЗАСАДИ ПРОЗОРОГО ОПОДАТКУВАННЯ ТА ФАКТОР СТАЛОГО ЕКОМІЧНОГО РОЗВИТКУ</i>	152
Яремко О. П. <i>ПИТАННЯ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ГОСПОДАРСЬКОГО ПОДІЛУ ЗЕМЕЛЬ У СКЛАДІ ДЕРЖАВНОГО ЛІСОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА</i>	156
Кириленко, О. М. <i>ЦІННІСНІ ТА НАУКОВІ ОСНОВИ ПОЛІТИКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ</i>	161
Зінченко В. В. <i>ГЛОБАЛЬНІ ПРОЦЕСИ ТА СУСПІЛЬНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ У КОНТЕКСТІ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ТА ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РЕАЛІЗАЦІЇ ЦІЛЕЙ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ</i>	168

РОЗДІЛ 2	
ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА	
Грязних Є. Д. <i>ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ</i>	175
Романькова О. М., Назарова Л. В. <i>АНАЛІЗ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ</i>	181
Мединська Т.І. <i>ВПЛИВ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНИХ АСПЕКТІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ КРАЇН ТА ЇХ РЕГІОНІВ НА ГОСПОДАРСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА</i>	184
Абрамова И. В. <i>РАЗВИТИЕ «ЗЕЛЕННОЙ» ЭКОНОМИКИ В БРЕСТСКОЙ ОБЛАСТИ</i>	189
Білотіл В. Ю. <i>ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ НАПРЯМІВ ЩОДО ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В КОНТЕКСТІ ЗЕЛЕНОГО БУДІВНИЦТВА</i>	197
Панфілов О. Ю., Требін М. П. <i>ДЕФИЦИТ РЕСУРСІВ ПРІСНОЇ ВОДИ ПЛАНЕТИ ЯК ДЕСТРУКТИВНИЙ ЧИННИК СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЛЮДСТВА У ХХІ СТОЛІТТІ</i>	205
Полюхович А. Н., Маметвелиева О. Н. <i>ПРОЕКТ ЭКОТУРИСТИЧЕСКОГО КАРКАСА ДЛЯ ГОРОДА ИВАЦЕВИЧИ</i>	210
Тельний М. А. <i>ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ</i>	214
Велесик Т. А. <i>ПРОБЛЕМИ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ</i>	220
Кримець Г. В., Малькевич Є. К., Мельничук О. В. <i>ЕКОЛОГІЧНО БЕЗПЕЧНІ ШЛЯХИ ЗМЕНШЕННЯ ВИКИДІВ ПАРНИКОВИХ ГАЗІВ</i>	227
Кірін Р. С. <i>ЕКОЛОГО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ВУГІЛЬНИХ МОНОМІСТ В УМОВАХ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ ТРАСФОРМАЦІЇ</i>	231
Тарасевич О. В., Градобоєва Є. С. <i>ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПОЛІПШЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ МІСТ ДОНБАСУ ЯК КЛЮЧОВОЇ СКЛАДОВОЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ</i>	236
Кофанова О. В., Кофанов О. Є. <i>ПІДБІР КОМПОНЕНТІВ СУМІШЕВИХ БІОПАЛИВ НА ОСНОВІ БАГАТОПАРАМЕТРИЧНИХ МОДЕЛЕЙ ДЛЯ ДОСЯГНЕННЯ РАМКОВИХ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ</i>	242
Трегуб О. А. <i>ПРАВОВІ ЗАСАДИ СТАЛОГО ВИРОЩУВАННЯ ЕНЕРГЕТИЧНИХ РОСЛИН</i>	243
Киристюк С. В. <i>РИЗИКИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ GREEN DEAL ДЛЯ ДОСЯГНЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ</i>	252

Молчан Ю. М., Донцова Т. А. <i>ПОВТОРНЕ ВИКОРИСТАННЯ СТИЧНИХ ВОД ЯК ОДИН ІЗ СПОСОБІВ ПОДОЛАННЯ ВОДНОЇ НЕСТАЧІ</i>	258
Лисиця А. В. <i>ПОШУК НОВИХ ЗАСОБІВ ДЛЯ ДЕЗІНФЕКЦІЇ ПРИ ОРГАНІЧНОМУ ВИРОБНИЦТВІ</i>	263
Гриб Й. В., Михальчук М. А., Войтишина Д. Й. <i>ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТА МЕЖІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОСИСТЕМ РІЧКОВИХ БАСЕЙНІВ</i>	269
Ляшенко В. І., Толмачова Г. Ф. <i>ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ДОНБАСУ В УМОВАХ ЗРОСТАННЯ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ</i>	273
Волинчук Ю. В. Оксенюк К. І. <i>ПРОБЛЕМАТИКА ПОЛІТИКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТРАНСПОРТУ І ЛОГІСТИКИ</i>	280
Ковбатюк Г. О. <i>ОСОБЛИВОСТІ ТОРГОВЕЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ</i>	284
Бабікова К.О. <i>ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНОГО ТУРИЗМУ</i>	289

РОЗДІЛ 3.	
СОЦІАЛЬНІ, ДЕМОГРАФІЧНІ, ГЕНДЕРНІ ТА КУЛЬТУРНО-ОСВІТНІ ПРОБЛЕМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА	
Черненко С. М. <i>СОЦІАЛЬНІ ПРІОРИТЕТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ</i>	293
Лико Д. В., Мартинюк В. О., Лико С. М., Портухай О. І., Зубкович І. В. <i>ДЕМОГРАФІЧНІ ПРОБЛЕМИ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ У КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ</i>	298
Позняк О. В. <i>ОЦІНЮВАННЯ РЕАЛЬНОЇ ЧИСЕЛЬНОСТІ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ</i>	306
Юськів Б. М. <i>ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ І МІЖНАРОДНА МІГРАЦІЯ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19</i>	310
Москвіна О. Д. <i>АНАЛІЗ ДЖЕРЕЛ І ДИНАМІКИ ДОХОДУ ДОМАШНІХ ГОСПОДАРСТВ ЗА РЕГІОНАМИ УКРАЇНИ</i>	321
Безтелесна Л. І., Пляшко О. С. <i>ОЦІНЮВАННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ МІЖ ХАРЧУВАННЯМ ТА ЗДОРОВ'ЯМ ЛЮДСЬКИХ РЕСУРСІВ</i>	327
Луценко О. Г., Бондаренко Н. Ю., Слепакурова І. В. <i>ВПЛИВ ТЮТЮНОПАЛІННЯ НА ПРОЯВИ АГРЕСІЇ У ПІДЛІТКІВ</i>	334

Малахівська І. В. <i>ДОСЛІДЖЕННЯ ФЕНОМЕНУ «ЗЛОЧИННА ОСОБИСТІТЬ» В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ</i>	339
Пономаренко Я. С. <i>ОБМАН ЯК НЕГАТИВНИЙ ФАКТОР ВПЛИВУ НА ВЕКТОР РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА: ПСИХОЛОГІЧНИЙ ВИМІР ПРОБЛЕМИ</i>	345
Антонюк В. П. <i>РОЗВИТОК ОСВІТИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ: ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ</i>	350
Литовченко О. В. <i>СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІДЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ</i>	355
Аніщенко О. В. <i>ПАРТНЕРСТВО В ОСВІТІ ДОРΟΣЛИХ ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА</i>	360
Грицай Н. Б. <i>ВИВЧЕННЯ ТЕМИ «СТАЛИЙ РОЗВИТОК ТА РАЦІОНАЛЬНЕ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ» НА УРОКАХ БІОЛОГІЇ І ЕКОЛОГІЇ В 11 КЛАСІ</i>	366
Юдіна С. П., Рябич Н. І. <i>ОЦІНКА ОРГАНІЗАЦІЇ СТУДЕНТСЬКИХ ОЛІМПІАД В ІНТЕРЕСАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ</i>	370
Письменний В. В. <i>ДЕЯКІ АСПЕКТИ ГЕЙМІФІКАЦІЇ НАВЧАННЯ У КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ</i>	376
Глушкова Д. В. <i>ГЕНДЕРНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ ЯК ФАКТОР СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА</i>	380
Резолюція конференції	385

ПРОБЛЕМИ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Велесик Тетяна Анатоліївна,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри екології, географії та туризму
Рівненського державного гуманітарного університету

На розвиток світової економіки суттєвий вплив має розвиток сільського господарства. Адже для виробництва сільськогосподарської продукції характерне вирощування різноманітних культур (рослинництво) і утримання свійських тварин (тваринництво). Таким чином сільськогосподарське виробництво виготовляє для населення країни і певних видів промисловості продукти харчування й сировину.

Сільське господарство є однією з головних галузей внутрішньо- та зовнішньоекономічного розвитку нашої держави, оскільки аспекти планування виробничих процесів й підтримки продовольчого забезпечення для кожної країни є завжди актуальними. Ці процеси впливають не лише на розвиток країни, але й на певні напрями життєдіяльності її населення.

Проблемам розвитку агропромислового комплексу України присвячено праці багатьох вітчизняних науковців, таких як: Д. С. Добряк, В. Я. Месель-Веселяк, Б. Й. Пасхавер, П. Т. Саблук, А. М. Третяк, М. М. Федоров тощо. Однак актуальними та відкритими залишаються питання забезпечення конкурентоспроможності вітчизняної сільськогосподарської продукції на світових ринках.

В свою чергу, вивченню особливостей сталого розвитку присвячені наукові праці: Е. Андерсона, В. Бекермана, Д. Ламбера, О. Осауленка, В. Савчука, В. Трегобчука, Є. Хлобистова, Т. Хора. Проте мало дослідженими залишаються проблеми еколого-економічного розвитку сільськогосподарського комплексу.

Як вже зазначалось, одним із найголовніших напрямків української економіки є сільське господарство (рис. 1).

Рис. 1. Складові агропромислового комплексу України

З інформації, наведеної на рис. 1 зрозуміло, що до агропромислового комплексу України належить не лише сільське господарство, а й також промисловість, що забезпечує сільськогосподарське виробництво необхідними добривами, машинами, механізмами та ін. Крім того, до агропромислового комплексу України відносяться підприємства, котрі забезпечують зберігання, переробку, логістику та реалізацію сільськогосподарської продукції¹. Тобто сільське господарство надає робочі місця не лише місцевим селянам, але й робітникам інших галузей економіки.

Варто відмітити, що сучасний стан сільського господарства і всього агропромислового комплексу України, екологічна ситуація у цій сфері є значною мірою наслідком довготривалої несприятливої соціально-економічної політики щодо села, нераціональної системи ведення сільськогосподарського виробництва. Вона ґрунтувалась на ігноруванні народних землеробських традицій; безгосподарності і безладдя колгоспного способу господарювання; надмірному використанні природного потенціалу землі; відчуження селянина від

¹Пестушко В. Ю. Підручник з Географії. 9 клас - Нова програма / В. Ю Пестушко та ін. – [Електронний ресурс]. URL: <https://uahistory.co/pidruchniki/pestyshko-geography-9-class-2017/>

землі та виробленої продукції, його збайдужіння до землеробської праці, як непрестижної².

Незважаючи на те, що Україна, успадкувавши багатотисячлітній традиційний досвід землеробської праці, має потужний природно-ресурсний потенціал (23% європейських і 3% світових ресурсів чорноземів), значні конкурентні переваги території щодо її економіко-географічного розташування, транспортні комунікації, розселення населення, потужні ринки збуту сільськогосподарської продукції - дотепер залишається відсталою в аграрному розвитку країною.

Негативно на розвиток сільського господарства впливають наступні фактори: непропорційність сировинної та переробної ланок; незбалансованість між основними сферами АПК; недостатнє інфраструктурне забезпечення; диспаритет цін на сільськогосподарську і промислову продукцію, недосконалі інвестиційна, кредитна та інноваційна політика держави; нестабільність аграрного ринку. Значна частина сільськогосподарської продукції має низький рівень конкурентоздатності на зовнішніх ринках; недостатньо реалізується експортний потенціал АПК².

Трансформаційні процеси, зумовлені переходом до ринкової системи господарювання, у багатьох випадках посилили негативні явища в розвитку аграрної сфери, послабили її позиції в економіці країни, спричинили зміни у структурі й територіальній організації виробництва. Спостерігалась стійка тенденція до зниження ефективності виробництва переважної більшості сільськогосподарської продукції (за винятком зерна і соняшнику)².

В результаті низької платоспроможності населення, недосконалого маркетингу в більшості регіонів знизилась конкурентоздатність АПК, відбулась втрата ринків збуту, як всередині держави, так і за її межами. Поглибилося нераціональне співвідношення між рослинництвом і тваринництвом³. Це

²Наукові ідеї Володимира Вернадського. Реферат URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/geograf/23241/>

³Балабанов Г.В. Трансформація територіальної організації господарства України / Г.В. Балабанов, І.Й. Кавецький, Ю.Д. Качаєв, В.П. Нагірна, Г.П. Підгрушний, Т.Є. Яснюк // Укр. геогр. ж-л 2001. № 3. С. 81-90.

свідчить про зниження ефективності використання земельних угідь, посилення ґрунто-виснажливого напрямку землеробства, недостатню конверсію кормових ресурсів у тваринницьку продукцію тощо.

Зростають площі еродованих земель, посилюються процеси підтоплення, засолення, підкислення, ущільнення, забруднення ґрунтів, зменшується вміст гумусу в них. Виснаження земельних і водних ресурсів продовжує загрожувати здоров'ю населення, економічній стабільності держави⁴.

Формування нових землеволодінь відбувається без урахування інженерної та соціальної інфраструктури на них. Нині близько 5 млн. га орних земель (понад 15%) - деградовані та малопродуктивні. Щорічні втрати гумусу становлять 600-700 кг на 1 га. Враховуючи, що рівень використання мінеральних та органічних добрив дуже низький і врожай формується переважно за рахунок природної родючості ґрунтів, посилюється їх деградація. У критичному стані знаходяться меліоровані землі. Продуктивність осушених земель знизилася у 2-3 рази, незважаючи на те, що свого часу держава затратила на меліорацію майже 20 млрд. грн. Неприпустимим є використання сільськогосподарських угідь не за призначенням, втрати земельних ресурсів через нераціональне вилучення площ для забудови, створення різноманітних звалищ та сховищ, гіпертрофоване зростання дачних масивів, масштабна забур'яненість посівів тощо⁵.

Порівнюючи еколого-економічний стан розвитку АПК України, та, враховуючи його можливості виходу на світові продовольчі ринки з конкурентними перевагами території щодо розвитку сільського господарства, насамперед завдяки сприятливому економіко-географічному та геополітичному розташуванню, потужним чорноземам, а також багатовіковими землеробськими традиціями, виникає завдання - визначити стратегічні напрямки розвитку аграрної ланки. Необхідно визначити, яку роль вона має відігравати в економіці країни, чи може бути пріоритетною ця галузь господарської діяльності в

⁴Рекомендації парламентських слухань щодо дотримання вимог природоохоронного законодавства в Україні // Голос України, 18 березня 2003. № 52. С.8.

⁵Нагірна В.П. Про програму комплексного розвитку сільських територій України / В.П. Нагірна, М. І. Фащевський // Розбудова держави. 1997. № 5. С.31-34.

сучасних умовах, враховуючи, що є перспективніші індустріальні високотехнологічні, наукоємні виробництва. Чи може стати Україна потенційним лідером у розвитку АПК, виробництві конкурентоздатної продукції на світових ринках².

Варто відмітити, що протягом значного періоду розвитку сільського господарства були спади і піднесення виробництва, зумовлені соціально-економічними, природними чинниками, кон'юнктурою зовнішніх ринків, а також політичними обставинами. Головними засобами діяльності слугували інтенсивна експлуатація земельних ресурсів і використання низькооплачуваної (а іноді і без оплати) праці селян. В кінцевому результаті сільське господарство України залишилося з подібними проблемами і до тепер.

Все це потребує нових пошуків і розробок науковців; досліджень, спрямованих на реорганізацію галузі, запровадження конструктивних заходів, які б сприяли збереженню природи, підвищенню рівня продовольчої безпеки держави, відродженню села, ефективному ощадливому використанню землі тощо².

Поряд з тим, слід наголосити, що Україна посідає лідируюче місце у світі за обсягами експорту зерна та входить у десятку найбільших країн-експортерів сільськогосподарської продукції. Однак потенціал розвитку вітчизняного АПК не використовується повною мірою. Це спричинено недосконалим інвестиційним забезпеченням, нечесною конкуренцією, технологічним відставанням забезпеченості галузі, законодавчою неврегульованістю відносин на земельному ринку тощо.

Для європейського ринку характерна відносно висока купівельна спроможність населення. Однак до якості продукції він висуває досить високі вимоги. Система квотування значно обмежує присутність вітчизняних виробників на ринку країн ЄС. Це пов'язано також із певними технічними бар'єрами. Натомість зростання азійського ринку дає можливість вітчизняним

виробникам сільськогосподарської продукції продавати її з нижчою якістю, ніж для країн ЄС, а також збільшити продажі за рахунок фізичного обсягу поставок⁶. Широкий асортимент продукції, зростання обсягів поставок, відсутність квот і технічних бар'єрів - повністю компенсують наявність тарифного захисту і вищі витрати на транспортування продукції. Проте на азійських ринках є певні економічні та політичні ризики і рівень конкуренції зростає через присутність китайських, австралійських та північноамериканських виробників сільськогосподарської продукції

Проаналізувавши викладене вище, можемо сказати, що аграрний сектор втрачає свій потенціал під дією багатьох невирішених проблем. Одна з найголовніших - проблема його конкурентоздатності.

На даний час внутрішній сільськогосподарський ринок на 90% забезпечується вітчизняним виробництвом завдяки захисту діючої системи імпорتنих та експортних обмежень.

Конкурентоздатність окремих видів сільськогосподарської продукції вітчизняного виробництва реалізується, переважно, за рахунок демпінгових цін. Такі ж чинники, як характер макроекономічного середовища, ефективність державних інституцій, стан матеріально-технічного забезпечення, технологічний рівень виробництва, відповідність вітчизняної продукції санітарним, фітосанітарним, технічним нормам, оцінюється міжнародними експертними організаціями на досить низькому рівні.

Сільське господарство нині, як ніколи, відчуває гострий дефіцит фінансових ресурсів. Більше половини сільськогосподарських підприємств є збитковими, а особисті селянські господарства не спроможні нагромадити відповідні кошти, необхідні для організації виробництва на сучасній техніко-технологічній основі. Переробна сфера АПК, як і тракторна, сільськогосподарським та продовольчим машинобудуванням, за рівнем

⁶Босак, А. О. Поточний стан та перспективи розвитку АПК України: пошук нових ринків збуту / А. О. Босак, Л. А. Мустафаєва // Науковий вісник Ужгородського національного університету : серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство / голов. ред. М.М. Палінчак. Ужгород : Гельветика, 2019. Вип. 24, №Ч.1. С.48-54.

розвиненості технологічних процесів належить до четвертого (з шести) технологічного укладу і, за незначним винятком, відстає від харчової промисловості європейських країн на ціле покоління техніки та технологій.

За таких обставин залишається низькою загальна ефективність використання земельних ресурсів. До інтенсивного обробітку залучаються значні площі малопродуктивних земель, неналежним чином використовуються меліоровані угіддя, недостатня увага приділяється охороні земель від деструктивних впливів природного і антропо-техногенного характеру.

Однак Україна має сприятливі умови для розвитку сфери аграрного виробництва і може забезпечувати внутрішнє споживання якісної та екологічно чистої продукції АПК та нарощувати її постачання на світовий ринок. Але, перш за все, необхідно подолати технічну відсталість вітчизняної сфери АПК. Це можна реалізувати лише за умов переведення сфери АПК на інноваційно-інвестиційну модель розвитку.

Балабанов Г.В. Трансформація територіальної організації господарства України / Г.В. Балабанов, І.Й. Кавецький, Ю.Д. Качаєв, В.П. Нагірна, Г.П. Підгрушний, Т.Є. Яснюк // Укр. геогр. ж-л. 2001. № 3. С. 81 - 90.

Босак, А. О. Поточний стан та перспективи розвитку АПК України: пошук нових ринків збуту / А. О. Босак, Л. А. Мустафаєва // Науковий вісник Ужгородського національного університету : серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство / голов. ред. М.М. Палінчак. Ужгород : Гельветика, 2019. Вип. 24, №Ч.1. С.48-54.

Нагірна В.П. Про програму комплексного розвитку сільських територій України / В.П. Нагірна, М. І. Фащевський // Розбудова держави. 1997. № 5. С.31-34.

Наукові ідеї Володимира Вернадського. Реферат URL: доступу: <https://osvita.ua/vnz/reports/geograf/23241/>

Пестушко В. Ю. Підручник з Географії. 9 клас - Нова програма / В. Ю Пестушко та ін. – [Електронний ресурс]. URL: <https://uahistory.co/pidruchniki/pestyshko-geography-9-class-2017/>

Рекомендації парламентських слухань щодо дотримання вимог природоохоронного законодавства в Україні // Голос України, 18 березня 2003. № 52. С.8.

РЕЗОЛЮЦІЯ

I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сталий розвиток суспільства:
концептуальні та практичні аспекти»
(11 червня 2021 року, м. Рівне, Україна)

Беручи до уваги, що реалізація Цілей в області сталого розвитку є надзвичайно актуальною для розвитку всіх країн світу та України і передбачає реалізацію принципів збалансованого розвитку соціальної та екологічної систем учасники конференції пропонують:

1. Створити Всеукраїнську асоціацію досліджень сталого розвитку з метою співпраці науковців та експертів з органами державної влади та місцевого самоврядування, політичними партіями, громадськими організаціями, закладами освіти та культури, ЗМІ груп щодо реалізації Цілей сталого розвитку ООН в Україні;
2. Підтримати процеси подальшої імплементації Цілей сталого розвитку у нормативно-правові документи і програми розвитку українського суспільства на національному та місцевому рівнях, інтеграцію цілей та принципів сталого розвитку в стратегічне планування та управління територіальними громадами;
3. Підтримати проекти розвитку зеленої (циркулярної) економіки;
4. Підтримати введення дисциплін з вивчення проблем сталого розвитку в навчальні програми освітніх закладів всіх рівнів з метою по формуванню компетентностей зі сталого розвитку;
5. Підтримати включення заходів по формуванню культури сталого розвитку у програми виховання дітей та молоді;
6. Підтримати розвиток пропаганди та соціальної реклами з питань сталого розвитку у всіх засобах масової інформації;
7. Підтримати популяризацію Глобальних фестивалів ООН щодо дій по реалізації Цілей сталого розвитку та Міжнародного дня дій зі сталого розвитку 25 вересня;
8. Підтримати проведення Українського Фестивалю проектів зі сталого розвитку;
9. Підтримати всі форми співпраці в області сталого розвитку на міжнародному, національному та субнаціональному рівнях.

Resolution

I International Scientific and Practical Conference
"Sustainable development of society:
Conceptual and practical aspects "
(June 11, 2021, Rivne, Ukraine)

Taking into account that the implementation of sustainable development goals is extremely relevant to the development of all countries of the world and Ukraine and provides for the implementation of the principles of balanced development.

social and environmental systems

Conference participants offer:

1. To create a All-Ukrainian Association of Sustainable Development Studies in order to cooperate scientists and experts with state authorities and local self-government, political parties, public organizations, educational institutions and culture, media groups on the implementation of the objectives of sustainable development of the UN in Ukraine;
2. Support the processes to further implement the goals of sustainable development into regulatory documents and development programs of Ukrainian society at the national and local levels, the integration of the goals and principles of sustainable development in strategic planning and management of territorial communities;
3. Support the development projects of the green (circular) economy;
4. Support the introduction of disciplines to study the problems of sustainable development into educational institutions of educational institutions of all levels in order to form competencies on sustainable development;
5. Support the inclusion of activities for the formation of a sustainable development culture in the education of children and young people;
6. Support the development of propaganda and social advertising on sustainable development in all media;
7. Support the popularization of the UN global festivals on actions to implement sustainable development goals and the International Day for Sustainable Development on September 25;
8. Support the Ukrainian festival of projects on sustainable development;
9. Support all forms of cooperation in the field of sustainable development at the international, national and subnational levels.